

Jacob A. Riis og Vilhelm Munck

Danskeren *Jacob A. Riis* (1849-1914) er verdensberømt for sine dokumentar-fotografier fra New Yorks indvandrerslum i slutningen af 1800-tallet. Hans fotografier blev brugt til avisreportager og lysbilledforedrag i amerikanske kirker om livet for Manhattens fattige indvandrere. I 1890 udgave han bogen "How the Other Half Lives", der blev en bestseller og øjenåbner for Theodore Roosevelt, der senere blev USA's præsident. Fotografierne var med til at skubbe på en række sociale reformer og gjorde danskeren til pioner for dokumentarfotografiet og det illustrerede foredrag.

Jacob A. Riis var født i Ribe i 1849 og kom i 1866-1869 i lære som tømrer i København, men i 1870 udvandrede han på grund af ulykkelig kærlighed til Amerika, hvor han begyndte som vagabond, men endte som journalist, fotograf, forfatter og foredragsholder. Hans læremester som tømrer i København var tømrermester *Julius Andreas Blom*, der var meget optaget af filantropiske projekter, og som var nær ven med udgiveren *F.V. Hegel* fra Gyldendal, som i 1867 og 1868 havde udgivet bøgerne "Om de Fattiges Vilkaar" og "Om Fattigdommen i Kjøbenhavn".

De var begge skrevet af Christianshavnerpræsten *Vilhelm Munck* (1833-1910), mens han 1865-1870 var kateket ved Vor Frelses Kirke og samtidig medlem af bestyrelsen for "Understøttelsesforeningen på Christianshavn". Hans præ-

stekollega *Johan Kristoffer Holck* var foreningens stifter og formand, og han fik tilnavnet "de fattiges ven" for sit arbejde med foreningen, der fik oprettet en lånekasse og et folkebibliotek samt opførelse af arbejderboliger, der tvang ejerne af de dårlige huse til forbedringer.

I vinteren 2008-2009 blev der på Det Nationale Fotomuseum i Kongelige Bibliotek i København vist en udstilling om Jacob A. Riis som fotohistoriens største dansker. I tilknytning til udstillingen blev der udgivet et udstillingskatalog i form af en bog på 150 sider. Mange af de nye ideer, som Jacob A. Riis præsenterede New Yourkerne for, havde deres oprindelse i København i 1860'erne, der var en tid med store kulturelle og sociale omvæltninger. For at visualisere arven fra den danske fattigdomsdiskussion blev der i forbindelse med udstillingen lavet et computerspil "Jacob Riis – København", som bl.a. er inspireret af Vilhelm Muncks skrifter, fx beretningen om de hjemløse og husvildes tilværelse i Søkvæsthuset. Blandt datidens velgørenhedsskribenter fremhæves Vilhelm Munck som den, hvis stil og holdninger minder mest om Jacob Riis gennem sine detaljer, ironi og formidling af nærvær.

Kilder:

Kristeligt Dagblad 15. nov. 2008: Det amerikanske mareridt. Om udstillingen på Det Kongelige Bibliotek af Jacob A. Riis' fotografier.

Udstillingskatalog: Jacob A. Riis. Redigeret af Dag Petersson. Udgivet 2008 af Det Kongelige Bibliotek. 150 sider.

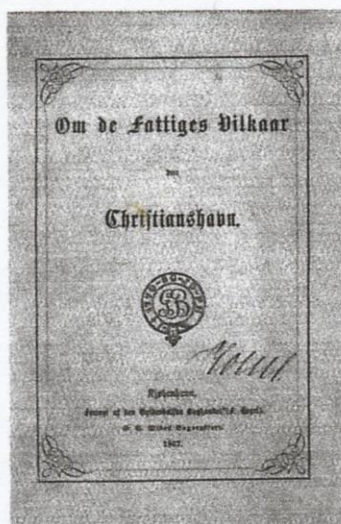

Fig. 92. Vilhelm Munck. *Om de Fattiges Vilkaar paa Christianshavn*, Gyldendals Boghandel, 1867

Fig. 93. Anonym fotograf, *Vilhelm Munck*, u.å. Det Kongelige Bibliotek

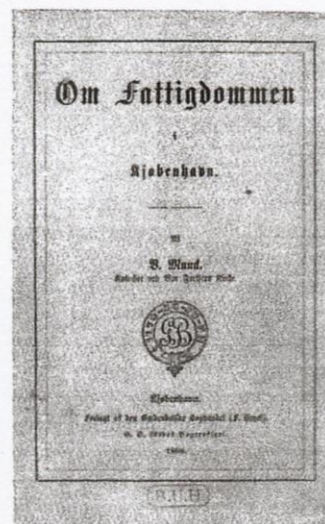

Fig. 103. Vilhelm Munck, *Om Fattigdommen i Kjøbenhavn*, Gyldendals, 1868, The Royal Library, Denmark